

Keuzedeel mbo

Kunstmatige inseminatie paard

gekoppeld aan één of
meerdere kwalificaties mbo

Code

K1159

Penvoerder: Sectorkamer voedsel, groen en gastvrijheid
Gevalideerd door: Voedsel, groen en gastvrijheid
Op: 05-03-2020

1. Algemene informatie

D1: Kunstmatige inseminatie paard

Studielast

240

Beroepsvereisten

Nee

Certificaten

Ja

Scholingsbehoefte/landelijke herkenbaarheid

In Nederland zijn er circa 600 hengstenhouderij die zich actief bezighouden met fokken. Het merendeel van deze bedrijven laten hun merries kunstmatige insemineren door de eigen medewerkers of deskundigen. Ook houden zij zich bezig met het verzenden en exporteren van het sperma. Er zijn wettelijke eisen gesteld ten dienste van de kwaliteit, traceerbaarheid en herkomst. Zoals correcte registratie van de gewonnen sperma, de voorgeschreven hoeveelheid sperma per portie, de bepaling van de houdbaarheid van het sperma en het registeren van bestellingen van het sperma. Ook de veterinaire hygiënische aspecten en het welzijn van de paarden zijn geborgd in de wet. De Koepel Fokkerij en dierenartsen geven aan dat de kwaliteit van het winnen van het sperma bij de hengst en het insemineren bij de merrie niet geborgd zijn in de wet. Dit certificaat borgt de kwaliteit binnen de kwalificatiestructuur.

Zelfstandige betekenis

Het certificaat omvat het gehele proces rondom het insemineren van een paard. Na het behalen van het certificaat kan de houder de merrie veilig insemineren en de kwaliteit van het sperma behouden bij het winnen, bewerken, verwerken, verzenden en exporteren.

Doelgroep

Werkenden binnen de paardenhouderij die een bijzondere belangstelling hebben voor de fokkerij, kunnen deze cursus volgen en aan de slag als zelfstandige of als werknemer.

Ingangsdatum certificaat

01-08-2020

Gekoppeld aan kwalificatie(s)

Zie bijlage op www.s-bb.nl/kwalificatiedossiers

Toelichting

Relevantie van het keuzedeel

In Nederland zijn er ongeveer 600 hengstenhouders en stoeterijen, waar het merendeel werknemers in dienst heeft om merries kunstmatig te insemineren. Deze hengstenhouders, stoeterijen, maar ook de dierenartsen hebben behoefte aan deskundig personeel gezien de risico's bij insemineren, en het grote economische belang van de fokkerij. Nederland is voorloper in Europa op het gebied van insemineren. Met dit keuzedeel kan de kwaliteit van kunstmatig insemineren geborgd worden én kan de voorsprong behouden blijven.

Beschrijving van het keuzedeel

In dit keuzedeel leert de beginnende beroepsbeoefenaar alle benodigde kennis en praktische vaardigheden rondom het kunstmatig insemineren van paarden. Het gehele proces van de kunstmatige inseminatie van spermawinning tot en met het verwerken van de sperma en het uitvoeren van de kunstmatige inseminatie van de merrie.

Branchevereisten

Nee

Aard van keuzedeel

Verbreidend

2. Uitwerking

D1-K1: Winnen van het sperma, be-/verwerken van het sperma en insemineren

Complexiteit

De handelingen bij het winnen van sperma, het bewerken daarvan en het insemineren zijn gestandaardiseerde en eenvoudige werkzaamheden. De complexiteit ligt in de omgang met de dieren. De beginnende beroepsbeoefenaar heeft de verantwoordelijkheid voor de gezondheid en ook het welzijn van de dieren. Elk paard reageert anders, waardoor het leren aanvoelen welke toenadering passend is, tijd kost en inzicht vraagt van de beginnend beroepsbeoefenaar. Bij het winnen van het sperma en ook bij het insemineren van de merrie, mag de ervaring niet als onprettig ervaren worden. Voor de hengst is het belangrijk dat de ervaring plezierig is. Het werken met levende dieren en levend materiaal vraagt zorg, en voortdurend besef van wat de consequenties zijn van het handelen. Het verkeerd insemineren of insemineren van ondeugdelijk materiaal, kan leiden tot de dood van de merrie. De beginnend beroepsbeoefenaar dient dus constant zorgvuldig, hygiënisch en vlot te werken.

Verantwoordelijkheid en zelfstandigheid

De beginnende beroepsbeoefenaar handelt in opdracht van werkgever/opdrachtgever of leidinggevende. Hij voert zelfstandig de handelingen en/of werkzaamheden uit en draagt hier verantwoordelijkheid voor. Hij werkt in samenwerking met een collega die het paard begeleidt. In het werk is hij verantwoordelijk voor de eigen veiligheid, voor de veiligheid van zijn collega, voor de veiligheid van het paard en voor het welzijn van het paard.

Vakkennis en vaardigheden

De beginnend beroepsbeoefenaar:

- heeft kennis van kunstschedes
  - heeft kennis van soorten verdunners voor het sperma
  - heeft kennis van de bouw van het fantoom
  - heeft kennis van de verschillen van een bokmerrie ten opzichte van een fantoom
  - heeft kennis van het gebruik van diepvriessperma en verse sperma
  - heeft kennis van moderne voortplantingstechnieken zoals ICSI, Embryotransplantatie, OPU en klonen
  - heeft kennis van wet- en regelgeving omtrent insemineren van een merrie en winnen van sperma van een hengst
  - heeft brede en specialistische kennis van de voortplantingsorganen van een merrie en een hengst
  - heeft brede en specialistische kennis van de fysiologie van een merrie en een hengst
  - heeft kennis van verpakkingstechnieken voor verzending en export van het sperma van de hengst
  - heeft brede en specialistische kennis van natuurlijk gedrag van een hengst en een merrie
  - heeft kennis van de juiste bewaarstechnieken van het sperma van een hengst, zoals cryoconservering
-
- kan een kunstschede klaarmaken
  - kan het sperma van een hengst afnemen
  - kan het ejaculaat van een hengst verwerken
  - kan het sperma van een hengst beoordelen
  - kan het sperma van een hengst verdunnen
  - kan een merrie klaarmaken voor inseminatie
  - kan een merrie insemineren
  - kan het sperma in ontvangst nemen
  - kan communiceren met collega's

D1-K1-W1: Winnen van het sperma

Omschrijving

De beginnend beroepsbeoefenaar overlegt met werkgever/opdrachtgever of leidinggevende bij welke hengst(en) het sperma gewonnen mag worden. Hij informeert de collega en/of stemt de werkzaamheden af. De beginnende beroepsbeoefenaar maakt de ruimte klaar om het sperma te kunnen winnen. De bokmerrie of fantoom zet hij klaar, evenals alle materialen en hulpmiddelen. Hij zorgt ervoor dat de kunstschede passend is bij de hengst en hij houdt rekening met de voorkeuren van de hengst. De genitaliën van de hengst worden regelmatig gereinigd, om de kwaliteit van het sperma te behouden. Na het opvangen van het sperma rondt hij de werkzaamheden af. Hij zorgt ervoor dat de hengst teruggebracht wordt en dat het sperma op de juiste locatie komt, of doet dit zelf. Vervolgens maakt de beginnend beroepsbeoefenaar de ruimte, materialen en hulpmiddelen schoon of gereed voor de volgende hengst.

Resultaat

D1-K1-W1: Winnen van het sperma

De ruimte, materialen, hulpmiddelen en de hengst zijn gereed om het sperma te winnen.

Gedrag

De beginnende beroepsbeoefenaar:

- maakt gebruik van gepaste beschermende middelen voor mens en dier;
- maakt de bokmerrie of het fantoom op juiste wijze gereed in de ruimte en/of controleert het fantoom op veiligheid;
- zet alle en de juiste materialen en hulpmiddelen klaar;
- stemt vooraf helder af met de collega wat zij gaan doen;
- maakt de kunstschede klaar, waarbij rekening gehouden is met de voorkeuren van de hengst;
- wast de hengst nauwgezet volgens protocol;
- geeft heldere aanwijzingen aan collega, zodat het winproces soepel en veilig verloopt;
- maakt de ruimte, materialen en hulpmiddelen zorgvuldig schoon.

De onderliggende competenties zijn: Materialen en middelen inzetten, Instructies en procedures opvolgen, Samenwerken en overleggen

D1-K1-W2: Bewerken of verwerken van het sperma

Omschrijving

De beginnend beroepsbeoefenaar stemt met de werkgever/opdrachtgever of leidinggevende af wat met het sperma gaat gebeuren, wanneer het aan de kwaliteitseisen voldoet. Het kan namelijk worden klaargemaakt voor gebruik, opslag, verzending of export. Afhankelijk van de bestemming, zal de beginnende beroepsbeoefenaar het sperma bewerken of verwerken. De beginnende beroepsbeoefenaar voert na het winnen van het sperma een kwaliteitscontrole uit. Dit doet hij in een daartoe geschikt laboratorium en met steriele materialen. Ook bij het in ontvangst nemen van de sperma, zal hij een kwaliteitscontrole doen en het sperma klaarmaken voor gebruik of opslag. Bij verzending of export, verpakt de beginnende beroepsbeoefenaar het sperma kundig om de kwaliteit zoveel mogelijk te behouden. Indien het sperma klaargemaakt wordt voor inseminatie controleert de beginnende beroepsbeoefenaar de kwaliteit, vlak voor inseminatie.

Resultaat

Het sperma is klaar voor gebruik, opslag, verzending of export.

Gedrag

De beginnende beroepsbeoefenaar:

- stemt helder af wat de opdracht is voor het sperma;
- controleert het sperma zorgvuldig op kwaliteit;
- bewerkt of verwerkt secuur het ejaculaat voor gebruik, opslag, verzending of export;
- vervoert, verpakt en verzendt het sperma vlot volgens bijbehorende procedure;
- reinigt en ontsmet de ruimte en de materialen grondig.

De onderliggende competenties zijn: Kwaliteit leveren, Instructies en procedures opvolgen, Onderzoeken

D1-K1-W3: Insemineren van een merrie

Omschrijving

De beginnend beroepsbeoefenaar overlegt met werkgever/opdrachtgever of leidinggevende bij welke hengstige merrie, welk sperma geïnsemineerd mag worden. Hij informeert de collega en/of stemt de werkzaamheden af. De beginnende beroepsbeoefenaar legt alle materialen en hulpmiddelen klaar die nodig zijn voor de inseminatie, zoals de staartbandage. Het sperma is zo kort mogelijk vóór de inseminatie gecontroleerd op kwaliteit, en ligt klaar voor gebruik. De beginnende beroepsbeoefenaar reinigt het uitwendige geslachtsorgaan. Hij voelt aan de baarmoedermond of de merrie klaar is voor inseminatie. Indien dit het geval is, brengt hij de pipet in en leegt deze in het begin van het baarmoederlichaam. De beginnende beroepsbeoefenaar zorgt ervoor dat de merrie rustig en ontspannen is en dat het insemineren niet als onprettig wordt ervaren. Na inseminatie zorgt de beginnende beroepsbeoefenaar dat de merrie teruggebracht wordt of doet dit zelf.

Resultaat

D1-K1-W3: Insemineren van een merrie

De ruimte, materialen, hulpmiddelen en de merrie zijn gereed voor inseminatie.

Gedrag

De beginnende beroepsbeoefenaar:

- maakt gebruik van gepaste beschermende middelen voor mens en dier;
- reinigt de merrie nauwgezet volgens protocol;
- communiceert helder met collega;
- begeleidt de merrie met zorg in het inseminatieproces;
- insemineert de merrie op zorgvuldige wijze;
- maakt de materialen en hulpmiddelen grondig schoon.

De onderliggende competenties zijn: Materialen en middelen inzetten, Aandacht en begrip tonen, Instructies en procedures opvolgen